

Lastnika in izdajatelj: Okrajna odbora SZDL Novo mesto in Kočevje. — Izhaja vsak petek. Posamezna številka 10 din. Letna naročnina 480 din, polletna 240 din. Štirifletna 120 din; plačilna je vnaprej. Za inozemstvo 900 din ali 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu, št. 616-H-T-24.

Štev. 6 (308)

Leto VII

NOVO MESTO, 10. FEBRUARJA 1956

Urejuje uredniški odbor. Odgovor: uprave: Novo mesto, Cesta koman... Telefon uredništva in uprave št. založniško podjetje »Slov. poročeval...

GNICHA

In 33. let.

ZAPISKI S SEJE SVETA ZA ŠOLSTVO PRI OKRAJNEM LJUDSKEM ODBORU NOVO MESTO

Tudi učni uspehi spadajo na javno tribuno

Na 92 osnovnih šolah s 355 oddelkih poučuje 39 učiteljev in 293 učiteljic nekaj nad 10.200 otrok. — V okraju je tudi 13 nižjih gimnazij, 2 popolni gimnaziji, eno učiteljsko, 3 vajske šole, ena dopolnilna šola, 3 kmetijske šole in 2 zimsko kmetijski šoli

Na šesti redni seji je svet za šolstvo 1. februarja obravnaval predvsem učne uspehe ob prvem polletju in razpravljal zlasti o vzrokih za slabše oz. boljše uspehe na posameznih šolah. Na seji sta bila tudi sekretar republiškega sveta za prosveto in kulturo Vlado Vopivce in sekretar okrajnega komiteja ZKS Jože Borštnar. Iz poročila prosvetnega inspektorja Ivana Grašiča je bilo razvidno, da je znašel povprečen uspeh prvega polletja 75 odstotkov, kar je za 2 odstotka več v primerjavi z doseženimi uspehi istega obdobja v letu 1955. Uspehi posameznih šol pa so zelo različni in znaša razlika na osnovnih šolah tudi do 48 odstotkov. Medtem ko so n. pr. na osnovnih šolah v Bojanah in na Planini dosegli stodontoten učni uspeh, je na šoli v Drči dobilo pozitivne ocene komaj 52 odstotkov. Razmeroma dobri uspehi so bili doseženi na osnovnih šolah v Črnomlju, Dobličah, Dobriču, Dol. Topličah, Novem mestu, na dopolnilni šoli v Smihelu in še nekaterih drugih. Inspektorji so ponovno ugotovili, da so najboljše učni uspehi v vinorodnih krajih, kjer je tudi najmanj zanimanja za šolo, navadno pa tudi največ revščine. Med nižjimi gimnazijami je bil dosežen najboljši uspeh v Mokronogu, najslabši pa v Smarjeti.

Na učne uspehe v šolah nedvomno v znatni meri vpliva

jo materialni pogoji, v kakršnih se šole nahajajo. Cela vrsta šol nima za pouk primeren prostorov. V nehigienskih sobah se zdrenja vsak dan nekaj desetnih otrok. Se vedno je občutno pomanjkanje učnih pripomočkov, manjka pa tudi učnih moči. Nekateri občinski ljudski odbori niso preveč radodarni, ko je treba dati šoli nujna finančna sredstva. Ni malo primerov, ko mora učitelj kupiti kredito ali črnilo iz svojih sredstev, potem pa dolgo časa moleduje, da dobi denar povrnjen. Občinski ljudski odbor v Novem mestu je n. pr. določil osnovni šoli, ki ima 455 učencev, samo 2000 din za knjige za prvo tromesečje 1956. Mnoge šole so zato pristajale odpovedati revije in časopise, ker zanje nimajo denarja. Lepo je, da hodi učni odbori varčevalci, vendar bi lahko pri drugih izdatkih brez škode in uspešne-

Nekateri prosvetni delavci smatrajo namestitve na tej ali oni šoli za začasn, večkrat pa celo za kazensko delovno mesto in samo čakajo, da bi ga čimprej zapustili. Taki prosvetni delavci so samo s telesom na učnem mestu, z vsem drugim pa čisto kje drugje. Tudi od takih zaman pričakujemo dobre šolske uspehe. V Novem mestu je precej prosvetnih delavcev, ki jih ne vidimo nikjer v javnem življenju, ne na množičnih sestankih organizacij, ne na zborih volivcev in pod. Popolnoma so odtrgani od življenja in prav gotovo ne poznajo problematike svojega okolja, zato tudi njihov pouk ne more biti čisto v duhu naše družbene stvarnosti. Nezanimanje za problematiko šolskega okolja pa odraža tudi nezainteresiranost takih posameznikov do našega celotnega družbenega razvoja.

treba dopolniti, če hočemo mlade prosvetne delavce usposobiti za boljše delo na šolah. K rešitvi teh problemov in zboljšanju celotnega šolskega sistema bo prispevala šolska reforma, za katero se pripravave v teku. Razpravljanje o šolstvu bo kmalu prišlo v širšo javnost in vsa skupnost bo pomagala, da bodo pomanjkljivosti dosedanjega šolskega sistema odpravljene.

Poleg tega so potrebni ukrepi, ki jih morajo lokalni faktorji sami uresničiti. Mladim učnim močem je treba posvečiti več skrbi in nuditi izdatnejšo pomoč. Veliko jih živi v težkih življenjskih pogojih, kar moramo upoštevati. Prosvetni inspektorji bodo nudili posej prav takim prosvetnim delavcem potrebno pomoč. Zelo umesten je tudi predlog, ki ga je na seji sveta sprožil sekretar OK ZKS Jože Borštnar, da bi namreč o vseh problemih šolstva, učnih uspehov in ostalih vprašanjih izobraževanja otrok razpravljali tudi na množičnih sestankih Socialistične zveze. Tako bi se ljudje seznanili z vprašanji, ki tarajo šole in prosvetne delavce, spoznali pa bi bolj tudi dolžnosti staršev do šole, kar bi boljšim učnim uspehom samo koristilo.

Kot na okrajni konferenci ZKS v Novem mestu, so tudi na seji sveta poudarili, da je manj škode, če je učno mesto prazno, kakor pa da uči mladino slab učitelj. Včasih pozabljamo, da strokovnjak, ki obvlada snov, ni vedno hkrati tudi že dober vzgojitelj. Prosvetni delavec pa mora biti oboje. Ko razpravljamo o slabih učnih uspehih, govorimo navadno le o objektivnih vzrokih in težavah, premalo pa se poglabljamo v subjektivne činitele, ki so v nemali meri vzrok pomanjkljivosti v šolah. Krivde za slabše učne uspehe v posameznih predmetih in na posameznih šolah ne bi smeli iskati le na stvareh izven sebe, temveč samokritično pogledati tudi kako posameznik uresničuje svojo dolžnost do družbe, za katero dela.

je varčevalci kot pri izdatkih za prosveto.

Ohčinska seja v Velikih Laščah

Odborniki občinskega L.O. V. Velike Lašče so imeli sedmo redno sejo. Na seji so razpravljali o posameznih gospodarskih in socialnih vprašanjih. Poslušali so predsednika za socialno skrbnost, ki je v svojem poročilu temeljito obdelal socialne probleme na področju občinskega L.O. Sprejeli so tri odloke, med njimi odlok o začasnem finančnem letnem obdobju.

OBČNI ZBOR

PRESEBNOVE DRUŽBE

bo v nedeljo 19. februarja ob pol 10. uri v Klubu ljudskih poslušalcev, Ljubljana, Puharjeva ulica št. 13.

- 1. Poročilo
- 2. Razprava
- 3. Sprememba pravil
- 4. Volitve.

Kdor želi, da bi občni zbor razpravljal o kakem posebnem predlogu ali vprašanju, naj pošlje to tajništvo najkasneje do 11. februarja.

Vabimo vse člane Glavnega in nadobornega odbora, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo, okrajne in občinske odbore Presebnove družbe pa, da čimprej prijavijo svojega delegata na občnem zboru.

Tajništvo

V nedeljo začne praznovati Črnomelj

Zgodovinski datum prvega zasedanja Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta si je izbrala občina Črnomelj za svoj praznik, ki ga bodo letos že tretjič praznovali. Spored prireditve v okviru občinskega praznika:

- 21. februarja: ob 8.30 otvoritev gospodarske razstave v Komendi. Šahovski turnir ob 9. do 12. in od 13. do 15.30 ure. Ob 19.30 v Prosvetnem domu Federova igra »Matura«.
- 22. februarja: ob 18. uri tekmovalna odbojkarjev v telovadnici Črnomajske gimnazije.
- 23. februarja: predvajanje domačega filma »Koncert« — ob 16.30 za mladino, ob 19.30 za odrasle.
- 24. februarja: ob 19.30 v Prosvetnem domu fizikalni večer s folkloro. Sodeluje garnizon JLA Črnomelj.
- 25. februarja: predvajanje domačega filma »Dokument iz življenja maršala Tita« — ob 16.30 za mladino, ob 19.30 za odrasle.
- 26. februarja: v Prosvetnem domu lutkovna igra »Jurček in trije razbojniki« — ob 15. uri za predšolsko mladino, ob 16.30 za šolsko mladino, ob 19.30 za odrasle.
- 27. februarja: ob 19.30 v Prosvetnem domu večer glasbe in petja.
- 28. februarja: ob 9. uri — slavnostna seja občinskega ljudskega odbora v sejni dvorani obč. ljudskega odbora. Ob 10. uri — zborovanje v Prosvetnem domu.

Vabljenii
Občinski ljudski odbor Črnomelj.

Ostali vzroki za slabše uspehe

Cepprav so povprečni uspehi boljši kot prejšnje leto in se kakovost pouka izboljšuje, je svet za šolstvo podrobneje razpravljalo o vzrokih slabih uspehov poebno tam, kjer šole niso dosegle okrajnega povprečja. Poleg slabih materialnih pogojev in pomanjkanja učnih moči negativno vpliva na delo nedvomno tudi dejstvo, da predstavljajo več kakor polovico prosvetnih delavcev z osnovnih šol in delno tudi gimnazij mladi ljudje, ki še nima dovolj izkušnen in strokovnega znanja. Veliko prosvetnih delavcev ima dobro voljo dati učencem in skupnosti najboljše, manjka pa jim potrebna praksa. Nekateri ne poznajo dobrih učnih metod ali pa se tudi ne trudijo, da bi jih spoznali. Se slabše je s tišimi prosvetnimi delavci, ki se ne živijo v krajevno okolje, kjer poučujejo, ki ne poznajo problemov šolskega okolja in krajevne zgodovine. Njihov pouk in vzgoja sta zato mehanična, suhoparna in prav zato neuspešna. Na seji je bilo poudarjeno, da je pouk takega prosvetnega delavca podoben obrtniškeemu delu, ne pa pedagoškemu ustvarjanju.

Poročali smo že, da občina Črnomelj slavi 19. februarja že tretji svoj praznik. Priprave nanj so hkrati priprave za gospodarski napredki občine — snovanje novih obrtnih podjetij in razširitev teh, ki jih že imajo, upoštevajoč še veliko neizkoriščenih lokalnih možnosti, na katerih je predvsem treba razvijati gospodarstvo občine. Občinski ljudski odbor in svet za gospodarstvo sta pretehtala vse možnosti in pripravila načrte, ki jih sedaj že uresničujemo. Poudariti moramo, da so vsiliko dobrih, koristnih nasvetov dale organizacije SZDL in zborni vo.licev.

GRADNJA VODOVODA

Zajetje vode nad izvirov Dobličanke za centralni belokranjski vodovod je v glavnem končano. Tudi material za napeljavo vodovoda do Črnomlja je nakupljen. Potrebno je predvsem fizično in strokovno delo. Ker občinski ljudski odbor letos ne more računati na kakšne večje kredite v ta namen, so množične organizacije dale pobudo, zbori volivcev pa sprejeli sklep, da se vsa težaška dela opravijo s brezplačnim delom prebivalcev Črnom-

Prvi civilni krst v Trebnjem

Na matičnem uradu v Trebnjem so smeli prejšnje nedelje posvetiti prvi primer svečanega vpisa novorojenčka v matično knjigo. Navzoči so bili botri in stari otroka. Mladi državljan, ki je bil prvi v tej občini deležen civilnega obreda, je prvorojenec Ludvika in Anke Slak iz Trebnja. Botra sta bila Franc Zidar in

Pred občinskim praznikom občine Črnomelj

Pričevanje gospodarskega napredka

Občinski prazniki niso le zgolj nekakšno uradno proslavljanje raznih zgodovinskih dni, ampak mnogo več, in njih pomen nepretrgoma raste. Občinski in krajevni prazniki postajajo obračun celotne gospodarske in družbene dejavnosti v tistem okolju, hkrati pa dajejo smernice za bodoče delo in razvoj.

Poročali smo že, da občina Črnomelj slavi 19. februarja že tretji svoj praznik. Priprave nanj so hkrati priprave za gospodarski napredki občine — snovanje novih obrtnih podjetij in razširitev teh, ki jih že imajo, upoštevajoč še veliko neizkoriščenih lokalnih možnosti, na katerih je predvsem treba razvijati gospodarstvo občine. Občinski ljudski odbor in svet za gospodarstvo sta pretehtala vse možnosti in pripravila načrte, ki jih sedaj že uresničujemo. Poudariti moramo, da so vsiliko dobrih, koristnih nasvetov dale organizacije SZDL in zborni vo.licev.

Zajetje vode nad izvirov Dobličanke za centralni belokranjski vodovod je v glavnem končano. Tudi material za napeljavo vodovoda do Črnomlja je nakupljen. Potrebno je predvsem fizično in strokovno delo. Ker občinski ljudski odbor letos ne more računati na kakšne večje kredite v ta namen, so množične organizacije dale pobudo, zbori volivcev pa sprejeli sklep, da se vsa težaška dela opravijo s brezplačnim delom prebivalcev Črnom-

njegova žena Cirila, v imenu občinskega ljudskega odbora je vodil vpis Gustelj Slavine, v knjigo pa je vpisal otroka in botra matičar Ivan Koporc. Otrok je dobil ime Silvo, to je partizansko ime njegovoga strica, narodnega heroja Jožeta Slaka. Prvemu civilnemu obredu krsta je z zanimanjem prisostvovalo več ljudi.

blom, je združba že pričela s škropljenjem sadnega drevja, z odkupi in drugimi nalogami za korist posejevanja kmetijstva. Na Viniči je nujno potrebno ustanoviti nova in razširiti obstoječa podjetja, katerih pa je na žalost zelo malo. Občinski ljudski odbor bo skušal s pomočjo krajevnega odbora čimprej ustanoviti na Viniči pekarijo, urediti prostore mesarji ter razviti druge obrtno delavnice. Nujno potrebno bi bilo primerno gostilnico, saj je Viniča turistični kraj. V kratkoročnem namenu postaviti črpa ko za tekočo goriva, kar je z avtorom na bližino morderne avtocestne zelo potrebno.

Črnomelj potrebuje večjo dobro opremljeno mehanično delavnico, prostor in kader za tako delavnico imajo in zato je bilo skušali čimprej urediti. Prav tako je potrebna v občini popravilnica električnih naprav in aparatov. Kar čudno je, da st občani nosijo šivati obleke v druge kraje, v občini pa je dokaj dobrih krojačev. Organizirani v večjem podjetju bi lahko zadostili vsem črnomeljskim potrebam. Kmetijske delavnice bo odprlo trgovsko podjetje »Petrošnik.« Zelo primanjkuje tudi kolonjev, soderjev in podobnih obrtnikov. S tem, da bodo skušali odpreti čimveč takih delavnic, bodo lahko zaposlili nove ljudi, ustregli potrebam, občini pa zagotovili nove vire dohodkov za nadaljnjo

OBISK LJUDSKIH POSLANCEV V RIBNICI NA DOLENJSKEM

2. februarja je skupina ljudskih poslancev na čelu s tovarišem Vlado Krivicem obiskala sedež ribniške občine. V prostorih občinskega ljudskega odbora se je zbralo več zastopnikov delovnih kolektivov, predsednikov svetov pri občini in ostalih predstavnikov ljudskega odbora. Razpravljali so o raznih vprašanjih komunne, o delu svetov in odnosih med svetovi in občino, kakor tudi o sodelovanju volivcev z občino. Ljudski poslanci se so tudi zanimali, koliko pristojnosti je okrajni ljudski odbor že prenesel na nove občine. M. V.

Zamenjava bankovcev po 1 in 5 din

Narodna banka je izdala navodila o umiku bankovcev za en in pet din iz prometa. Na podlagi tega navodila bo Narodna banka od 1. februarja do 30. junija zamenjala vse te bankovce s kovanci. 1. julija bodo stari bankovci po en in pet din nehali biti plačilno sredstvo, od 1. julija do 30. septembra pa bodo vse podružnice Narodne banke še zamenjavale te bankovce.

Zrebanje 21. februarja v Novem mestu

Vsem naročnikom Dolenjskega lista sporočamo, da bo letoletno nagradno zrebanje v torek, 21. februarja 1956 ob 9. uri v dvorani Doma ljudske prosvete v Novem mestu. Ker je do 6. februarja 1956 vplačalo nad 5900 naročnikov celotno oz. polnoletno naročnino, uprava lista pred 21. februarjem ne more razkrijati vseh imen. Naročnike iz Novega mesta in okolice vabimo, da se udeležijo javnega nagradnega zrebanja.

Ne spominska, pač pa močna politična organizacija mora biti Zveza borcev

Uspehim občinskim konferencam Zveze borcev, ki so ponekod temeljito obdelale vrsto problemov, je v nedeljo 5. februarja sledila okrajna konferenca delegatov iz obeh dosedanjih okrajev. Dobra udeležba dokazuje zavest odgovornosti pri delegatih in pripravljenost za aktivnejše delo in sodelovanje pri reševanju vsakodnevnih družbenih nalog. To je pokazala tudi razprava po poročilih obeh dosedanjih predsednikov okrajnih odborov, tovarišev Maksa Valeta in Franca Koširja.

Skrb za člane je stalna naloga organizacije ZB vendar ni dovolj, da se bivši boreci in aktivisti obračajo na organizacijo samo takrat, kadar potrebujejo

V Prešernovem tednu pregledujemo uspehe naših kulturnih prizadevanj, napredek v umetnosti in znanosti, hkrati pa damo ljudsko-prosvetnemu prizadevanju novega poudarka in poglobljamo njegovo vsebino. Bolj kot kdaj koli prej stopa v ospredje zahteva po naprednosti in kakovosti, ki morata prežeti vse naše kulturno-prosvetno udeleževanje, s katerim poglabljamo socialistično zavest našega delovnega človeka.

pomoč. Napačno je mišljenje nekaterih, da so s sodelovanjem v času NOB opravili svoje dolžnosti. Prav tako svet takrat je danes potrebna aktivna borba na vseh sektorjih družbenega življenja za uveljavljanje pridobitev NOB. Mnogo je še živih borcev, ki niso vključeni v organizacijo ali pa so iz nje izstopili, misleč, da jim ta danes ni potrebna. 3.381 članov Zveze borcev je v obeh dosedanjih okrajih in v priključenih občini Kostanjevica-Podbočje, kar pomeni, da je izven organizacije še veliko takih, ki imajo pogoje za članstvo.

Na splošno je vidno v organizaciji ZB večja skrb za otroke padlih borcev, vendar je ta skrb predvsem samo mate-

rična, premalo pa moralna. Ni dovolj te otroke samo podpirati, potrebno jih je navezovati na organizacijo, treba jim je skušati nadoknaditi izgubljen roditelji v vsakem oziru. V bivšem novomeškem okraju je 830 otrok padlih borcev in iz tvev fašističnega nasilja, v Beli krajini pa 526 otrok, skupno torej 1.356 otrok, 424 teh otrok prejema stipendije, velika večina pa se šola samo na nižjih in srednjih šolah ter v obrli. Pri pošiljanju otrok v šole in v razne kolenje naloga organizacije večkrat na nerazumevanje skrbnikov in preživnih roditelj.

Od aktivnega dela članov ZB je v veliki meri odvisno pravilno delo vseh organov družbenega upravljanja in hitrejša uresničevanje novega Komunalnega sistema in izvajanje novih smernic v gospodarstvu. V odboru in svetu ljudskega odbora mora biti nekaj članov ZB. Ne bi smelo biti tako kot v Kostanjevici, kjer od 156 članov ZB ni niti enega v občinskem ljudskem odboru, prav tako ne v odboru LMS in gasilskega društva. Nasprotno pa sodeluje v občini Žužemberk od skupno 243 članov v organih družbenega upravljanja 131 članov ZB, v bivši občini Mirna od 166 77 članov, v Mokronogu od 303 članov 107, v občini Sentežnjem od 432 članov 123 in v občini Novo mesto, kjer je od 285 članov v organih občinskega ljudskega odbora kar 815 članov ZB.

V razpravi so delegati obravnavali tudi druge probleme organizacije. Dokaj težav ima v nekaterih s plačevanjem članarine. Na območju bivše občine Velika Loka menda že od leta 1952 dalje ne robirajo članarine. V Kanjarici in na Talčem vrhu ne morejo dobiti skupaj članov. — v Gabrju pa je od okoli 200 bivših borcev in aktivistov prišlo na občni zbor.

VREME

ZA ČAS OD 10. DO 19. Febr. V zadnjih dneh tega tedna letno sněžilo in se bo za krajši čas otopilo. Več padavin bo še v prvih dneh prihodnjega tedna. Od sredine prihodnjega tedna naprej dvodnevno izboljšanje vremena, nakar bodo zaporedno lahke snežne padavine. Po 18. februarju je računati s močno ohlajitvijo.

ONE PIRC, podpredsednik Okrajne zadrzne zveze Novo mesto:

Pred občnimi zbori kmetijskih zadrug Da tedna do tedna

Kakor vsako leto, tako bodo tudi letos v februarju in marcu podajali upravni odbori kmetijskih zadrug obračun enoletnega dela in napredka zadruge svojevemu članstvu. Ker je ta čas velik pred nami, hočemo nanizati nekaj misli, ki naj služijo čimboljše pripravi občnih zborov naših zadrug.

Tem se razgovor s samimi proizvajalci. To nalogo pa morajo zadruge izvesti se pred občnimi zbori preko svojih gospodarskih odsekov in pripraviti konkretne predloge programov za posamezno kmetijsko panogo v okviru danih možnosti.

Namen gospodarskih programov

Osnovni namen sestavljanja gospodarskih programov za kmetijsko je, da bomo poslej bolj sistematično in konkretno je začeli dvigati kmetijsko proizvodnjo. Pri tem ne gre za obsežne programe, ki bi jih posamezne KZ ne moge realizirati, temveč samo za programe onih dejavnosti, za katere obstaja materialna podlaga, tehnične potrebe in strokovno-organizacijska pomoč. S podrobno razčlenitvijo takega programa in z gospodarskim računom je treba s člani-zadružniki odločiti, kaj se bo v gospodarski program zadruga za leto 1958 vneslo in kaj bo mogoče urediti.

Uspeli in izkušnje prejšnjih let nam bodo omogočile, da bomo matrikalsko akcijo nadaljevali že na razširjenem področju, v nekaterih panogah pa bomo šele začeli in pridobili potrebno število naprednih zadružnikov.

Če bo KZ imela osnovna sredstva preko svojih odsekov, bo s tem utirjala in širila gospodarstvo na socialistični način in preko tega nudila članom veliko pomoč k hitrejšemu gospodarskemu napredku.

Res je, da so nekateri KZ skoraj vsa leta nazaj prikazovali izgubo, predvsem za večje stroje, nabavljene z investicijskimi krediti. Vračanje posojila, obresti na posojila in amortizacija na stroje povzročajo občutno visoke kalkulacije za usluge po eni strani, z druge strani pa ti stroji niso bili dovolj izkoriščeni in seveda zato

nerentabilni. Zato bi bilo prav, da bi KZ iz svojih letnih dobičkov nabavile take stroje in sredstva, ki se bodo z rentabilnim računom izkazala kot najbolj izkorisčena.

Da bo gospodarski program čimbolj popoln, je nujno prikazati, kakšne gospodarske dejavnosti ima zadruga kot celota, kakšen bo obseg poslovanja teh dejavnosti oziroma kakšen uspeh pričakujemo od posamezne dejavnosti. Gospodarski račun je treba nujno razčleniti in razčleniti vprašanje nerentabilnosti za nekatere dosežane dejavnosti ter podvreči ustrezne ukrepe za zboljšanje.

V zvezi z odkupno dejavnostjo morajo zadruga izdelati droben pregled o tržnih presež-

kih posameznih kmetijskih izdelkov in proizvodov na območju ene zadruga, da bo točno razvidno, koliko je KZ sposobna odkupiti po količini in vrednosti.

Nadalje naj program vsebuje pregled o skladih, ki v zadrugi še niso izkorisčeni in predvideno razdelitev dobička za leto 1958. Na osnovi razpoložljivih sredstev je treba izdelati investicijski program za povečanje zadrugnega premoženja.

Program zadruga bodo sestavljali programi vseh kmetijskih odsekov, ki bodo zajeli tudi program zasebnih gospodarstev, to je gospodarstev članstva KZ po panogah sadjarstva in vinogradništva, poljedelstva, živinorejstva in čebelarstva. V poljedelskih

in živinorejskih panogah je upoštevati tudi program žena-zadružnic, ki lepo uspevajo zlasti v vrtnarstvu, kokošjerstvu in svinjerstvu.

Čas do občinskih zborov je kratak. Deloma ima vsaka zadruga svoj gospodarski program v osnuku pripravljen. Na osnovi razpoložljivih zadrugnih sredstev in prispevka proizvajalcev pa bo treba program predložiti občnemu zboru.

Osnovna pomoč v pripravah na občne zbornice in za nadaljevanje sistematičnega dela v zadrugi se mora odražati v povečavi KZ s političnimi organizacijami in z občinskimi ljudskimi odbori. Temeljiti mora na utrjevanju zadrugnega gospodarstva in zadrugne zavesti.

V KERAMIKI nekaj ni v redu

Težko bi se kje našli podjetje, ki v desetih letih po osvojitvi ni vsaj nekoliko napredovalo - povedala proizvodnja, si razširilo tržišče, zvišalo število zaposlenih in podobno -, kot je to primer s 'Keramikom' v Briljini pri Novem mestu. 'Keramičar' v vseh desetih letih ni napredovala niti za korak, narobe: proizvodnja keramičnih izdelkov se je manjšala iz leta v leto, zadnji dve leti pa tovarna izdeluje samo še pečalce, pa tudi ta proizvodnja je ostala vsa leta enaka, obnem pa primitivna kot nekoč, da ne ustreza niti pol industrijski proizvodnji. Peč za okrasne keramične izdelke so sicer nekakšnja na leto zakurili za nekaj kosov tovrstnih izdelkov, to je bilo pa tudi vse. Jasno, da tako tovarna ni mogla napredovati in dati svojih proizvodov na trg.

Kje so vzroki za tako stanje? Kaj zavira razvoj? Odgovorni ljudje v podjetju so večkrat tarjali, da proizvodnje ni mogoče povečati, ker manjka dobrih surovin, vendar pa podjetje ni ničesar ukrenilo, da si jih priskrbi. Osnovna surovina 'Kerami-

ke' je glina, te je pa dovolj v neposredni bližini - na Marofu. To je izredno kvaliteta keramična glina, kar so potrdile geološke raziskave, ki jih je 1954 do 1955 finansiral okrajni gospodarski svet, da bi lovarni prisrbel dovolj te osnovne surovine. Strokovnjaki so ugotovili, da je glina na Marofu dovolj za 'Keramičar' vsaj za 30 let. Po formiranju nove občine Novo mesto, je gospodarski svet pri OBL sam zainteresiral strokovnjake, da bi se proizvodnja v podjetju povečala in razširila. 'Keramičar' so delovali absolutno le za umetno obrt, da bi začela izdelovati okrasne keramične izdelke, za katere ima že zagotovljeno tržišče. Na seji delavskega sveta v tovarni je bila delavstvu razložena potreba in možnost razvoja podjetja. Bilo je tudi poudarjeno, da donosnosti nove proizvodnje ni mogoče dokazati že v nekaj dneh, ampak je zato treba nekaj mesecev. Treba je bilo nekaj ukre-

pov - formiranje oddelka za proizvodnjo teh novih izdelkov in serijska izdelava nekaterih proizvodov, da se ugotovi njih rentabilnost. Ti ukrepi pa se niso izvedli in tov. M. je bil odpuščen, češ da delavski svet ne vidi nobene koristi od te nove proizvodnje in zato je omejen tovorni podjetju ne potreben. Taki ukrepi znova prič, da v podjetju nekaj ni v redu in da je krajini čas, da se stanje in razmere v 'Keramičar' razčisti do kraja, kajti jasno je, da podjetje ima vse možnosti za povečanje in razširitev proizvodnje in da bi jih morala delovni kolektiv in delavski svet temeljito proučiti, dosledno izpeljati vse, kar je za razvoj potrebno, in odstraniti ovire, ki že leta hromijo napredek tovarne.

Mimo zadev v 'Keramičar' ne smemo niti politične organizacije v Briljini. Krepko je treba udariti po vseh napakah v podjetju in odstraniti vse, kar mu duši razvoj, naj bo to v upravi ali v samem kolektivu. Le tako se bo stanje v 'Keramičar' izboljšalo, v korist kolektivu in skupnosti.

ELEKTRIKO BI RADI DOBILI TUDI V NAŠ KRAJ

Na pobudo krajevnega odbora je bil 18. januarja letos množični sestanek gospodarstev vas: Dolenci, Jankovci, Fučkovci, in Dragoš pri Adleščkih. V teh vaseh je skupno 56 gospodarstev, ki še nimajo elektrike. Sestanek je bil namenjen prav temu vprašanju. Nanj so povabili tudi načelnika za gospodarstvo občine Črnomelj tovariš

Koširja, ki pa je bil službeno zadržan in ni mogel priti. Po vsestranskem razpravi smo ugotovili enotno željo vseh proizvajalcev, da čimprej dobimo elektriko. Sami bi izdelali jame, postavili drogove ter postrebel za notranjo osvetljavo, za ostalo bi potrebovali pomoč. Ker smo med vajadnimi pri elektrifikaciji in so ostale vsaj dobile pomoč, upamo ljudi ni, da ne bomo prepustili sami sebi. Zaposlili smo že občinski ljudski odbor Črnomelj in upamo, da ne zastoj. Dobro vemo, da je bila obnova in industrializacija prva naloga, sedaj pa mla mlado, da je prišel čas, ko je treba dati elektriko še tistim vatem, ki je nimajo. Našli 56 domaćih je bilo 28 števil za svobodo, pa tudi ostali smo vsi do zadnjega podpirali narodno osvobodilno borbo.

Nadaljevanje s prve strani. Nekatere surovine in to celo na večkratno skilcaenje. Na splošno so se delegati pritoževali nad pomanjkljivim poslom zgradovine NOB v Šolah. Ni malo primerov, da šole odgovarjajo prav ravno in časopise, ki objavljajo zgradovinski gradivo in NOB. Tovariši Jože Borštnar, ki je prisostvoval obnemu zboru kot član Glavnega odbora ZB je poudaril, da je to najbolj zgrešeno. Ne samo za posk zgradovine, tu do za posk vrtalke bi lahko šole šepale najboljše snovi in primerov resničnega tovarstva.

Zveza borcev - politična organizacija

konference so se nadalje aktivno zbiranje zgradovinskega gradiva iz NOB, skrb za člane in obrtne padli borci tudi iz moralno vzgojne plat, postavljanje spomenikov in spominskih plošč, vključevanje v organizacijo vseh, ki imajo pogoje, ter vse ostale naloge, ki so jih že dosežali bolj ali manj uspešno reševale organizacije ZB. Odgovorno nalogo ima Zveza borcev tudi v bodoče pri izvennarodni vzgoji, ki je hkrati tudi politična naloga.

Ob koncu so delegati izvolili 21 članski okrajni odbor ZB. Za predsednika je bil izvoljen Maks Valec, za podpredsednika Franc Košir in za tajnika Martin Pavlin. Izvolili so tudi nadzorni odbor. Zaključke konferencie bodo dobile vse organizacije. Z navdušenjem so tudi sprejeli sklep, da pošljejo podzdravne resolucije maršalu Tito, Mihu Marinku in Glavnemu odboru ZB. P. R.

Pred ognjem so obvarovali za 73 milijonov ljudskega premoženja

Ognjen je vedno med najhujšimi človekovim sovražnik. Čeprav se borimo proti njemu z vsemi silami in pripomočki, tudi pri nas še sleherno leto prizadene škodo ljudskemu premoženju. Da ni še večja, se moramo zahvaliti požarnikovosti in izurjenosti naših gasilcev, ki z vsa verno pomočjo, ko zaskičejo klic: Na pomoč!

Novomeško gasilsko društvo tudi v gada med te budne čuvarje ljudskega premoženja: njegovih članov so že v nekaterih primerih krepko posegli v ognjeni element in ga ukrotili. Tako tudi lani. Dasi ljudje že dobro pazijo, da ne pride do požara, je v letu 1955 le izbruhnilo 9 požarov, nekaj precej hudih, ki so povzročili kar 25.482.000 škode. Pri vseh teh požarih so krepko gasili tudi novomeški gasilci in v 269 urah rešili za 73 milijonov ljudskega premoženja, na hvalo svoji hitri in dobro organizirani akciji.

Pa tudi kadar ni požarov, 192 novomeških gasilcev ne drži križem rok. Lani so imeli v mestu ter v bližnjih in daljnih vaseh 16 temeljito izpečenih moknih in suhkih vaj; zanje so porabili 576 ur svojega prostega časa. Vsekakor lepa in plemenita žrtev v korist bližnjega, ki zasluži vsestransko pomoč.

Razveseljuje jo, da so se požari zelo omejili, kar moramo pripisati teoretičnemu poučevanju podeželskih ljudi s predavajci, zlasti pa s javnimi gasilskimi vajami. Tudi pregledi področij in kurilnih naprav v mestu in deželi so veliko pripomogli k omejevanju požarov. Številke vrednosti točnega premoženja so res razveseljuje, toda številke povzročene škode še vedno vzbujajo strah. Gotovo bi bilo škodo mogoče zmanjšati, če bi novomeški gasilci imeli več orožja, in modernjšega. Društvo samo nima dovolj sredstev za takšno, druga pomoč je pa daleč premajhna. In vendar je nabava sodobnega orožja ved kot nujna. Le potem bi gasilsko društvo zagotovo mestu mialone popolno varnost, enako pa podležlji, kamor hiti skoraj na sigurni požar. V mestu imamo polno obrtnih in industrijskih delavnic, kjer se delavci vsak dan ukvarjajo z ognjem ali celo z eksplozivni in stalno preta nevarnost hudega požara. Naš gasilci pa nimajo nobenega res dobrega aparata za kemično gašenje.

Poudariti je tudi treba, da je v novomeškem gasilskem društvu vse premalo mladine. Mladinska ekipa je bila pred leti zelo močna, zlasti se je bila izkazala ekipa za mladink. Razpravljanje na občnem zboru je pokazalo, da je precej krivde, da se mladina ne vključuje, v odnosu starejših gasilcev do mladincev, pa tudi medsebojni odnos med gasilci samimi. V zadnjem času je društvu uspelo spet pritegniti nekaj mladincev, ki pod vodstvom Pavleta Kavčiča delo obetajo.

Upamo, da bo novi odbor, ki mu predseduje Franc Colarč, vnesel v društvo nov red, močnejšo disciplino in kulturne odnose med člani.

Prodaj je les za svoj žep

Prodaj sodičem se bo moral za gospodarji A. Z. doma iz Velikih Lašč, ker je goljufal. Ob koncu minulega leta je prodal zastopniku republiškega podjetja 'Tesar' tov. Dabčejaku 12 m3 hiodovne pod imenom Elektrifikacijskega odbora Veliki Osoinik. Ker pa je Elektrifikacijski odbor oprodežen vseh skladov, je A. Z. prejel plačano vso godino takšno in ostalo, kar bi moral prejeti OLO Kočevje. S tem dejanjem je bil odkodovan OLO Kočevje za več kot 50.000 d.n.

Goljufni zastopnik

Ljubo Silekovec, doma iz Goronj pri Stari Cerklvi, je bil precej časa zastopnik Državnega zav. varovalnega zavoda. Ker pa je službo opraviljal malomarno je bil 31. decembra minulega leta odpuščen. Ob tej priliki so predlagali njegovo delo a ukrotiviti, da je Silekovec ponaredil 31.000 din. Vse to mu ni bilo dovolj in v začetku meseca januarja je v Knjižarno Trpoprometa v Kočevju, kjer je kupil prezen blok 'Blagajniški prejemki. S tem se je napotil okoli tisti oseb. Ki so zavarovane pri DOZ in od tistih strokovnjakov, ki se v ta dejanja se je pred dnevi zagovarjal pred okrajnim sodiščem v Kočevju, ki mu je odmerilo povnili 31.000 din DOZ ter odkodovanim osebam lsterjane zneske.

Viom in gostilno

Precej časa je minilo, kar je bilo v domovinu v gostilno podjetje v Ljudevju pri Kočevju. Vse prve poskušnje so bile brezuspešne ter organi LM in kriminalistični uslužbeni niso mogli izslediti storilca. Po vsestranskem polzvedbanju organov varnostne službe Postaje LM Kočevje in kriminalističnih uslužbenecv OLO - TNZ Kočevje je uspelo odkriti pravega storilca. Aretilan je bil Mihail Šonenjak, doma iz Molekovec pri Prekmurju. Ki je viom priznal. Sedaj čaka na zasluženje kazni.

Kaj so se tudi tale podjetja združila? To ne, vendar pa dobi njihove vodilne ljudi med delovnim časom najraje tukajle!

Novomeška 'Železnina' uživa lep sloves

Ne samo na Dolenjskem, ampak tudi po drugih pokrajinah Slovenije je dobro znano in priznано trgovsko podjetje ZELEZINA v Novem mestu, ki si je s svojim solidnim poslovanjem in bilo razvijalo tudi v gospodarstvu že kakoj ob ustanovitvi krepke v korist.

Križanci koruze

Vrednost osnovnih sredstev podjetja znaša danes 18.000.000 dinarjev. To je za osemletni obstoj nem pa tudi lepo sprizročilo materialnemu, zato pa res prizadvenemu kolektivu. Zaradi tishih prostorov in premajhnih skladišč več ni bilo mogoče storiti. Ko pa bo podjetje moglo zgraditi večja skladišča, razširiti pa tudi ostale poslovne prostore, bo imelo vse pogoje, da svojo storilnost poveča še za sto odstotkov, kar je največja želja kolektiva ZELEZINE. Ne dovolimo, da bodo tudi v tem upeli. Prizadevnost in vna, ki so jo pokazali v osmih letih, je najstrojniji porok za nadaljni razvoj tega podjetja. Na trdnih temeljih lahko zidaj na kir in v visino. In ZELEZINA take temelje ima.

Delo in varnost

Stranjski časopis za vprašanje organizacije dela in varnosti pri delu. Sredi januarja je izšla I. številka novega strokovnega časopisa 'Delo in varnost', ki ga izdaja Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS v Ljubljani. 'Delo in varnost' pri ljubi I. številki program in nalogo časopisa in v prvih besednih delcih dr. Marjanja Dularja, analizo kolektivne nesreče v Dobličah (in Stanjašva Pirc, A. K.). Katakstrofa v oktobru (A. K.). V rvi in vzroki obratnih nesreč v hotelu (Hotel J.). Mednarodno soodvetovanje v uporabi znanosti in poudarjanju produktivnosti dela (po dr. A. Kingu). Osebnosti zaslužne sredstva (inž. B. in V. Perco). Iz prakse inspekcije dela (inž. S.). Industrijska pa hitrost si utira pot (Z. Neumann). Republiška razstava higijensko-tehnične zaštitne službe v Sloveniji (F. A.). Recenzija knjige 'Delo in varnost (inž. Baštinič), težak za HTZ službo, 1957. lli.

Delo in varnost

ni strokovni časopis te vrste v državki prevzel vno vlogo stalnega obveščevalca o vseh vprašanjih preventivne zaštite in organ zaelje dela, je predvsem namenjen gospodarskim organizacijam, ustanovam, strokovnim tolam in sim. dikam in podružnicam, ki se naj vključuje v široki krog poborikov varstvene misli v našem gospodarstvu, iz lista bodo prav gotovo šrpali bogato dokumentarno gradivo ter nasvete za vztrajno in sistematično borbo protiv obratnih nesrečam, ki terjajo tako težke žrtve v ljudeh, gradivu in izgubi narodnega dohodka, na drugi strani pa našli koristne pobude za povečanje produktivnosti dela z ustrezno organizacijo dela in lastnih podjetij.

Delo in varnost

2. številka 'Dela in varnost', ki je izšla konec januarja, je posvečena prečim vprašanjem organi, zveže dela. O katerih so razpravljali udeleženci decembrskega p. svetovanja, ki sta ga sklicata Zveza inženjrov in tehnikov LRS in Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS.

Upoštevati moramo, da je bila zemlja dobro oripravljenja in pognojena s hlevskim gnojem in umernimi gnojili. Poizkuse bomo še ponovili. Upamo, da bomo letos prečeli celo me prei in sešli o pravem času (sme križance) je dobro za seme samo enkrant. Tako bodo donos prve gotovje le lepši in naše izkušnje bogateje.

Lojze Fabijani

IZ NAŠIH KRAJEV Mladinski aktiv Irča vas-Brod ima novo vodstvo

Enkrat nekaj iz Straže

Stanovanjski blok Podčrta za izdelavo železniških voz, ki dajejo Surazj podobo industrijskega mesta, dobivajo svoje stanovalce. Podčrta je gotovo napredovalo, saj lahko dobi dobre delavce, ker jim nudijo udobna stanovanja. Kolektiv je sklenil dati vsak mesec v promet 40 novih oziroma predelanih vagonov.

Lerošnja zima je ugodna za žičenje sadnega drevja. Ekipe kmetijske zadruge v kratkem pričela za zimskim škropljenjem, seveda le tam, kjer bo drevje dobro očakano.

V prodaji umetnih gnojil je nastal zastoj zaradi zmanjšane regresa. Bati se je, da se ne bi zalela kvariti, ker so že v nedograjenih in vlažnih skladiščih. Zadrževanje je porabilo investicijski kredit za dograditev stanovanj, da je dobil občinski ljudski odbor Straže — Toplice svoje poslovne prostore. Nedograjena skladišča morajo počakati na nova finančna sredstva.

L. F.

Knjigovodski tečaj v Kostanjevici

Preteklo areso smo začeli s knjigovodskim tečajem, za katerega se je prijavilo 15 tovaršev, povprečni uslužbenec naših javnih ustanov. S tem tečajem skušamo izpopolniti izobrazbo tistim tovaršem, ki je nislo dovolj dobila, ker so rasti v času vojne, pa tudi sicer niso imeli možnosti, da bi se izpopolnili v tej tako važni stvari. Tečaj, ki je vsi po načrtu Centralne ljudske univerze v Ljubljani, vodi tovarš Ivan Klošnik.

KORISTEN TEČAJ V ORTNEKU

V nedeljo 20. januarja se je začel v Ortneku pri Ribnici 10-dnevni tečaj upravnikov KZ s področja kočevskega okraja. Tečaj je organiziral OZZ Kočevje, ki zasluži za to vso pohvalo. Tečajniki bodo spoznali pravilno organizacijo, poslovni zadržki, najvažnejše predpise in urede ob delu zadržki, zakonitosti in druge stvari, ki morajo biti upravnikom, kot vodilnim uslužbenecem zadržki, se posebno pohvale. Na tečaju predavajo priznani strokovnjaki iz Kočevja. Naj omenimo, da bodo nekaterim predavateljem prisostvovali tudi knjigovodje in poslovodje iz zadržki.

Nekaj o Gori in »gornikih«

Vasice na hribu med občino Sodražica in Loškim potokom se imenujejo s skupnim imenom Gora. Gora spada teritorialno pod občino Sodražica. Tu živi kakih 200 ljudi, mogoče tudi več ali manj, delovnih kmetovalcev in delavcev. Med zadnje vojne je bila večina prebivalcev na strani narodnoosvobodilne vojske. Tu je bila doma znana narodna junakinja Majda Šilc, tu živi mnogim borcev znana Ivančeva mati, ki je dala med osvobodilno vojno vse štiri sinove za svobodo in domovino in bila tudi sama junakinja — partijska mati v vrstah NOV. O tem kraju ne beremo skoraj nikoli, kako žive in delajo ti pridni ljudje. Za večkrat me je ta ali on naročnik našega lista iz tega okraja vprašal, zakaj ne piše nič iz njihovih vasi. Kraj je oddaljen, v hribovitem predelu in zato odroten. Ima svojo šolo in učiteljico, ki dobro pozna svoje ljudi in življenje svoje okolice, pa naj bi kdaj kaj napisala o svojih »Gornikih«. Vem, da se bo potem zanimanje za naš časopis v tem kraju povečalo, saj so ljudje napredni in dojemljivi za tisk, vendar bi radi brali novice iz svojega kraja. Naj ob tej priliki omenim, da bodo imeli na Gori še letos nov gasilski dom. Občinska gasilska zveza Sodražica je priskočila tamkajšnjemu gasilskemu društvu na pomoč z zneskom 340.000 din. Verjetno ni nič manjši prispevek samih prebivalcev teh krajev pri gradnji doma, saj so prispelali gradbeni material, les, pesek in drugo ter opravili veliko število prostovoljnih delovnih ur.

Novice iz Jurjevica

Tudi v Jurjevici pri Ribnici bodo imeli tečaj za konzerviranje svinjskega mesa, ki bo trajal od 9. — 12. II. v dveh letnih. Za tečaj se je prijavilo 42 deklet in žena. Na Jurjevici bodo imeli tudi tečaj za kmetijsko in ročno delo. Tečaj bo začel delati 13. II. in bo trajal 8 tednov. Za tečaj je veliko zanimanja, kar se je udeležbo prijavilo 48 deklet in žena. Tudi ta tečaj bo v dveh letnih. Hvaljevala je, da se žene prizadevajo za si na tečajih izpopolniti svoje znanje, saj kar človek zna vedno koristi, če ne takoj pa kasneje. Pohvalo zaslužijo tudi zadržki, ki je organizirala te tečaje. Or.

Jože Potokar — 70-letnik

Jutri, 11. februarja, bo praznovala 70-letnico svojega življenja dolgoletni učitelj in bančni uradnik Jože Potokar, ki živi v Kostanjevici na Krki. Živahnemu in delovnemu tovaršu, ki prizadevno vodi Društvo upokojencev v mestu in sodeluje v Prostovoljnem gasilskem društvu, znanci in prijatelji iskreno čestitajo in mu želijo še mnogo »zdravih, srečnih in zadovoljnih let.«

»Draga Ruth« v Kočevju

Člani dramske sekcije DPD Svoboda Kočevje — mesto so v skopno predstavili občinstvu v igro »Draga Ruth«. Občinstvo je bilo s predstavo prav zadovoljno. Na splošno lahko pohvalimo delo tega društva, ker ljubijo občinstvu težavam dosega pomembne uspehe na kulturno-prosvetnem polju.

Razgibano življenje na kočevski gimnaziji

Čprav se večkrat sliši, da se dijaki premalo zanimajo za tekoča politična, gospodarska in kulturna vprašanja, lahko trdimo, da za kočevsko gimnazijo to ne drži. Dijaki se zlasti udeležujejo v KUD in taborniku.

KUD Matej Bor je pripravil za Prebrerni teden od 1. do 3. februarja obilen spored prireditev, med katerimi so igra, pevski koncert, šahovska silmuntanka in druge. Ravnateljstvo gimnazije je razpisalo natečaj za literarne prispevke, glasbo in riabo. Odrziv je bil dober. Lepo želim mladim se udeleževati v taborniki družini.

Konferenca članov ZKS v Dobrepoljah

Pred dnevi so imeli komunisti dobropoljske občine svojo redno letno konferenco. Na njej so razpravljali o političnih problemih v občini. Posebno so poudarili ideološko-politično vlogo in idejni dvig množice. Razpravljali so tudi o delu komunistov na področju zadržkištv. Ob zaključku so sprejeli vse sklepe, pomembnih za nadaljnjše delo.

... in nikar ne pozabite. Plačana naročnina vam jamči brezplačno nezgodno zavarovanje!

Kadar koli potrebujete žito in mlevske izdelke se obrnite na TRGOVSKO PODJETJE »ŽIT O« Ljubljana

Mladinski aktiv Irča vas-Brod ima novo vodstvo

Politični položaj ter razna gospodarska vprašanja.

Na občnem zboru aktivna 31. januarja so po poročilu predsednika Dušana Primarja obravnavali tudi tečaje, ki jih imajo pri svojem delu. Prizadevajo si, da bi vključili v organizacijo prav vse mladino. Pri tem pa nameravajo prav pri starejših in sicer takih, ki so v državi služili ali pa prejemale socialno pomoč socialistične družbe. S takimi stari in njihovimi otroki se bodo še posebej pogovorili. Dokaj imajo tudi težav s plačevanjem članarine. Na sestanku so predlagali, naj bi jo v bodoče plačevali vsake tri mesece.

Zadeti v Ahilovo peto

V novoletni številki Dolenjskega lista je bil priložen članek, ki je obravnaval razvoj elektrifikacije Sruske doline. To ni bila nobena časnarska raca, temveč gola resnica.

Kljub temu, da v članku ni bila prizadeta nobena kompoljska osebnost, ampak celoten odbor, so se nekateri zelo razburili. Verjetno so bili zadeti v edino ranljivo mesto in so se vsekakor hoteli pokazati doslene borce za izvedbo začete in opuščene dela. Srečni so lahko, na niso bili popolnoma razgaljeni. Vse, kar je bilo o tem napisanega, je bilo zavito v debelo rokavico, zato naj se ne praska o tam, kjer jih ne srbijo, kot pravi pregovor. Dejstvo pa je, da Stružanci že danes nimajo s njimi časih računov in jih tudi najraje ne bodo imeli.

Iz hľadov, ki jih je dal kmer iz Čateža, so zrezali deske. Ki so jih rabili pri benoniranju temelja za kompoljski transformator. Ker so kmalu za tem potrebovali deske Stružanci v iste namene, so zaprosili Kompoljece za svoje deske; ti so jim deske dali, toda obenem predložili račun za plačilo desk. Ali je to pravično, da mora človek svoje deske prositi in se plačati? To naj bo samo en »ovček« bovinežem v Kompoljah. Če pa hočejo izvedeti še kaj več, naj pridejo na sestanek elektrifikacijskega odbora v Struge. K. D.

SLAVKO DOKL — PRVAK NOVEGA MESTA

Z zaključno svečanostjo je bilo pretekli petek končano letošnje prvenstvo Novoga mesta. Ob prisotnosti odbora in udeležencev prvenstva je predsednik SD Novoga mesta Slavko Kastelic najboljšim in razvil brez poraza. Zmagovalec Slavko Dokl je poleg tega dobil še prehodni pokal občinskega ljudskega odbora Novoga mesta.

š 4 partije remiziral. Naslednji dva mesta si delila Saranovič in Primc, ki imata po 7 in pol točk (68,18%). Saranovič je bilo prisojeno 3 mesto, ker ima boljši rezultat po Šornborn sistemu. Saranovič je oster, napačen šahist. S svojo igro vedvalet. Ostali so igrali spremenljivo. Razočarala sta edino Avcec in Bartoli.

Petoplasiran Verbič je presenečenje turnirja. Začet je solidno, nabiral polovičke in cele točke in se pretekoil med zmagovalce. Lepa nagrada mu je III. kategorija, ki jo je na tem turnirju dosegel. Dosegel je sedem točk (83,33%) in je prva rezerva za prvenstvo Dolenjske. Med zmagovalce lahko štejemo še Bojanča in Vitanca, ki imata točno 6,5 in pol točko. Bojanča smo smatrali za favorita, pa je nekoliko zatajnil. Vitane je prejelno presenečenje. Lani je prijel začel tokovati, letos pa je na prvenstvu šel med zmagovalce. Ostali so igrali spremenljivo. Razočarala sta edino Avcec in Bartoli.

Na brزتurnirju — repriza prvenstva

Po zaključku turnirja so udeleženci in še nekateri drug šahisti igrali brزتurnir za društveno prvenstvo. Sitar je bil favorit, z dovoljiti pa se je moral komaj z delitvijo četrtega in petega mesta. Na prvih starih mestih je vrstni red popolnoma enak tistemu na prvem končanem mestnem prvenstvu. Edina razlika je v tem, da si prvo mesto delijo Dokl, Primc in Saranovič. Torej je bila to nekakšna repriza mestnega prvenstva.

Vrstni red brozpoteznega prvenstva Novoga mesta: 1—3 Dokl, Primc in Saranovič, vsi 7 in pol, četrti in peti Sitar in Primc, 6 in pol, šestiči B. Bartoli 5 in pol; sledijo še Avcec 5, Vitanc 4 in pol, prof. Dobovšek, Hrovčič in Segedin. F. M.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

PRVI SMUČARSKI TEČAJ IN TEKME V ČRNOMLJU

Kakor se nikoli doslej so pionirji TVD Partizana Črnomelj s težavo pričakovali, da bi začeli smučati, kar so se vsi veselili smučanja. Prvo nedeljo, ko je sneg pokrtil belokranjska tla, so pionirji prvi odšli na start s smučmi. Društvo je organiziralo dan smučanja z izletom za pionirje. Udeležba je bila presenetljiva, saj je bila p onih 25 smučarska vrsta dolga kar 300 metrov. Izletna točka je bila oddaljena 8 km in je v vodila po njihvih, pašnikih in gozdovih do končnega cilja — rušnika Kanjarice. Med potjo so organizirali tudi tekmovalnja v tekih za pionirje. Zlasti se je izkazal pionir Zunič Stane, ki je lepo in tehnično prevozil progo v rekordnem času. Drugo mesto je zasedel Kanjarica, tretje Matijež in Miller Jože. V teku na 400 m so se plasiral Zunič, Žugelj in Drop.

Na cilju so bili pionirji pogosteni s čajem in kruhom, za kar gre zahvala Peckarju Črnomelj, Splošnemu trgovskemu podjetju Črnomelj in gostilni rudnika Kanjarice. Pionirji so bili zelo veselji in so se srečni in nasmehljivi obrazov vračali na domove.

Da bi pionirji pridobili čimveč tehničnih sposobnosti na smučeh, so jim vodki med potjo pokazali pravilno vožnjo. M-K

Občni zbor Partizana v Kočevju

Prejšnji teden je imel TVD Partizana Kočevje svoj redni občni zbor. Udeležilo se ga je nad 300 ljudi, kar kaže na to, da je organizacija precej zanimanja. Iz poročil vodilnih ljudi društva je očitno, da je bilo delo v minulih letih prav uspešno. 147 prireditelj od tega bilo doma. 400 upisanih telovadbe in nad 1000 ur posebne telovadbe je lepa bilanca društva.

Občnega zbora se je udeležil tov Leopold Kravec, ki je v svojem govoru pohvalil delo društva. Naj omenimo še to, da je TVD Partizana Kočevje dobil pohvalo na skupščini Partizana v Beogradu.

Čprav se gospodarski odbor društva bori z raznimi težavami, v minulim letu tudi na tem polju dosegel vidne uspehe. Bo pa potrebno še precej dela, da bodo prebrodili nekatere težave. Zlasti to velja za telovadnico. Sedanja prostorja, v gim. telovadnici, so premanjšala. To je posebno občutno v jesenskih in zimskih mesecih. Željko je žičnice na Me-

Novice iz Ribniške doline

V Dolenji vasi pri Ribnici so organizirali tečaj za kmečke žene in dekleta tega okoliša. Na tečaju se učijo ročnih del in kuharskih veščin. Zanimanje za tečaj je bilo zelo veliko; od vseh prostih je bilo izbranih le 39, ki se učijo v dveh izmenah. Prednost so imele predvsem zadržki. Tečaj bo trajal 1 mesec. V programu imajo tudi serviranje hrane, kuho in pospravljanje. Pri ročnih delih bodo porabile vse stare krpe in klobučevino, iz katere izdelujejo lične in praktične predmete. Tečaj vodi tov. Lukežičeva iz Kočevja, ki se trudi, da bi tečajnicam nudila v kratkem času čim več. Udeležence so zelo zadovoljne in pravijo, da se bodo marsikaj koristnega naučile. Na zaključku bodo imele tudi razstavo izdelanih predmetov. Stroške tečaja nosijo večji del tečajnice same, delno pa tudi Kmetijska zadruga v Dolenji vasi.

V nedeljo, 20. januarja, je bila občinska konferenca ZK Ribnice. Na konferenci so obravnavali delo komunistov v preteklem letu in tekočo problematiko. Sklenili so, da naj predvidi bodoče naloge novoizvoljeni občinski komite na podlagi bogate diskusije in zaključkov, ki so jih sprejeli na konferenci.

Iz Podbočja pri Kostanjevici

Mladost pred sodiščem so igrali pri nas 29. januarja člani KUD Lojze Kosak iz Kostanjevici. Ljudje so napolnili dvorano do zadnjega kotička in izredno pozorno sledili dogajanju te zanimive sodobne drame. Igralci so na gladi zalrgali tako, da so bili gledalci res presenečeni. Polna dvorana jim je najbolje spričevala, kako si naši ljudje želijo dobre gledališke umetnosti. Naj nas le spet kmalu obiščejo!

Tečaj o prvi pomoči in protiteletski zaščiti, II. letnik, je bil zaključen 26. januarja popoldne. Prišel se je bil 15. novembra lani, vodila ga je odlična pedagoginja, upokojena učiteljica tov. Sketova. Tečajnik je bilo 23.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

»Krka - Novo mesto: od 10. do 23. februarja: ameriški film »Rapsoidi«, 14. in 15. februarja: ameriški film »Protivolična obramba«.

Dom JLA - Novo mesto: od 10. do 13. februarja: jugoslovanski film »Onadvar«, od 14. do 16. februarja: zinski film »Poročni venec«.

Toplice: 11. in 12. februarja: ameriški film »Točno opoldne«, 15. februarja: jugoslovanski film »Stojan Mulkas«.

Črnomelj: 14. do 15. februarja: jugoslovanski film »Koncert«, od 15. do 19. februarja: amer. barv. film »Cim koi«.

Gradac: 15. februarja: ameriški film »Jean Valjean«.

Mestlika: 11. in 12. februarja: »Dvojni pri Srebrnem potoku«, 15. februarja »Kapetan Klde«.

Mokronog: 11. in 12. februarja: ameriški barvasti film »Rudnik kralja Salomona«.

Zuzemberk: 12. februarja: angl. barvasti film »Hotel Sahara«.

Kostanjevica: 12. februarja: mehiški film »Zapor za žene«, 15. februarja: ameriški film »Aretacija«.

Loški potoki: 11. in 12. februarja: ameriški film »Aretacija«.

IZ MATIČNIH URADCV

Novo mesto

Pretekli teden je bil rojenih 8 deklet in 13 deklet.

Umrlj so: Kastelec Marija, roj. Mavsar gospodinja, 72 let, iz Novoga mesta, Nedeljčević Peter, upokojenec, 73 let, iz Ljubljane, Priše Peter, delavec, 37 let, iz Oslinca.

Poročili so se: Bevc Leopold, telefonist in Šobar Amalija, delavka, oba iz Semčice, Gorone Franc, sin kmeta iz Češnjice, in Struna Ana, hči kmeta iz Potovca vrha. Zdravje Milan, sitofni ključavničar, Zlatka, in Knefelc Ana, knjižgovedilnica iz Češnjice, Lukšič Jožef, sin kmeta iz Vinje vasi, in Vindimian Ana, hči kmeta iz Jurne vasi, Dušar Robert, obratovalni kmetovalec iz Može Martina, bolnišnica iz Srebrnice, Fink Ivan, gozdni delavec iz Podturna, in Vidmar Cvetka, hči kmeta iz Podlubna, Božič Franc, sin kmeta iz Jurne vasi, in Zupančič Franciška, hči kmeta iz Velikega Podlubna, Kastelec Anton, sin kmeta iz Velikega Ceroveca, in Udoč Frančiška, hči kmeta s Pangarč grma, Rauh Anton, poštni uslužbenec iz Otoka in Sašek Marija, bolnišnica iz Novoga mesta, Kranjec Jožef, tesarjski delavec iz Ljubljane, in Cimermančič Angela, gospodinjica pomočnica iz Novoga mesta, Uman Jože, sin kmeta, in Cimermančič Antonija, oba iz Velikega Ceroveca, Milič Jože, sin kmeta iz Jurne vasi, in Mikolič Alojzij, verica iz Rezerbe vasi, Kastelec Jožef, sin kmeta iz Jurne vasi, in Kastelec Marija, hči kmeta iz Vinje vasi, Šušter Tomislav, oficir JLA, in Perčinč Ljudmila, oba iz Novoga mesta, Jančovič Anton, gradbeni tehnik, in Remlj Marija, uslužbenka, oba iz Novoga mesta

Gornja vas

Pretekli teden je bil rojen en deček.

Umrlj so: Rakar, roj. Bruc Neža, kmetovalka, 61 let, iz Hrušič, Klobučar Neža, socialna podpranica, 71 let, iz Dolže, Golobec, roj. Ovrnčič Ana, gospodinja, 51 let iz Verduna

Kočevje

V času od 26. januarja do 4. februarja sta bila rojena 2 deklet in 2 deklet.

Umrlj je: Lavrič Stanko, poljedelec, 23 let, z Vrbe pri Radovljici.

Poroč so: Pezdirc Franc, kmet, 66 let, iz Dolenje vasi, Rozman Dušan otrok iz Črnomlja, Jerman Katarina, gospodinja, 78 let, iz Tuševca, Knežič Neža, gospodinja, 50 let, iz Črnomlja, Gaspertina, gospodinja, 71 let, iz Črnomlja, Planina Amalija, upokojenka, 60 let, iz Svibnice.

Črnomelj

V januarju je bil rojen 5 otrok, urje deček in 2 deklet.

Umrlj so: Pezdirc Franc, kmet, 66 let, iz Dolenje vasi, Rozman Dušan otrok iz Črnomlja, Jerman Katarina, gospodinja, 78 let, iz Tuševca, Knežič Neža, gospodinja, 50 let, iz Črnomlja, Gaspertina, gospodinja, 71 let, iz Črnomlja, Planina Amalija, upokojenka, 60 let, iz Svibnice.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponoreli in iskali pomoči v novomeški bolnišnici:

Barbo Anton, sin upokojenke iz Novoga mesta, je padel in si poškodoval levo koleno. Drgan Jan Jože, posestnik s Polkovic, je padel s kolesa in si poškodoval levo nogo, Sapor Ivan, rudar iz Krnelja, je padel in si poškodoval levo nogo, Kusorica Vlado, rudar iz Rudnika, je pri sekkanju drv usekal v desno nogo.

Dolenjska ohcet v Možetovih časih Pripravimo se na prosvetno skupščino

Kljub temu, da je pred 70 — 80 leti dolenjskega kmeta trlo veliko nadlog: revščina, davki, boleznij ljudi in živine, agrarna kriza itd., se je ženitovanje vrislo marake na precej razkošen način. V bogatejših družinah se je svatvalo kar po cel teden: pol na naveštem domu, pol na ženinovem. Da je bil krajši čas, so kajpada prišli na pomoč tudi godci. Med njimi je moral biti vsaj eden pevec in falšivec, da s kulturnim programom — kakor bi rekli z današnjim izrazom — zabaval družbo. V okolici Novega mesta je bil iste čase posebno priljubljen godec Može s svojimi štirimi tovariši. Kadar koli so kje ljudje pripravljali slovesnejši očet, so govorili: »Može mora priti. Godce so seveda dobro pogostili, včasih pa so jim vrh tega tudi plačali. Kadar se je obetala posebno dobra pogostitev, je Može napravil tudi pesem z napovedom vred.

Poglejmo, kakšne so bile neke dolenjske ohceti! V tork zvečer se je šlo na kranjske naprej k nevesti, potem k ženinu. V sredo zjutraj je bila poroka, potem gostija pri nevesti. Ko so njo odpeljali na ženinov dom, so svati ostali v nevestini hiši, drugi pa so se zbrali v ženinovi in svatovah v njej cel četrtek, včasih celo v petek. Take svatoviščne so se vršile tudi še pozneje, menda prav do prve svetovne vojne.

Tako je bilo tudi januarja 1880, ko sta se jemala Franc Poyš s Podboršta in Uršula Slak, po domače Topolučarjeva, iz Goriške vasi. Tri dni so se gostili na nevestinemu domu, tri dni pa na ženinovem. Da niso trpeli lakote o tudj ne žetje ne svatje, ne godje, ne volgarji — nepovabljeni, karžejo naslednji podatki: popilo se je 600 litrov vina, pojedlo pa 1 krava, 1 prašič, 10 puranov in 10 kokoši. N.ž. čudnega torej, če je ohcet ostala v »lepem spominu« prav do danes.

Urša Topolučarjeva iz vohar je kučrala. Na orgelce spila je, iz gajzlo je pokala. Ženinov je imela dost, pa vse je odgnala proč. Vsakemu je povedala v obraz: »Čakala bom še, da pride Povše.«

Ženinov oče France je bil gosliničar in mesar. Izhajal je iz stare družine Španov — Županov. Ko so tam svatovali naslednje tri dni, je Može zapel:

Tam kaj na Podboršt je mesa celi kos, ker per ta starem očet je bilo dost klobas in plečet, ker on je bil prilizen gost, zato je imel vsega dost. Sploh se zovorilo je: »Pojdimo ko Povšet, tam bo lušno spet, ker bo dost fantov in deklet.«

Ženin Francelj je bil žendar, zato mu je Može zapel:

Spanček France je bil žendar, je spiral denar, zato bo dober gospodar.

Kakor občajno, je bilo tudi na tej ohceti veliko volgarjev. Kaj je bilo, da so tako nenadoma odšli, ne vemo. Može pravi samo: »Oglarji so prišli, da podoknico zapeli bi. Pa žendariji so prišli, oglarji klavirno potri odšli.«

Razpoloženje na ohceti pa kažejo naslednji verzki, ki jih je Može zapel najbrž na koncu:

Nas je iz mesta pet rogačev in piskačev, Polke, valčke, marše smo igrali, svatje vsi veseli vriskali in plešali.

To je nam za kratek čas, svatom za veseli čas, ženinu in nevesti vse na čas.

Takole postujejo v Metliki...

Možetovi tovariši — ljudje so jim rekli rogači — so bili: Anton Smon, tako velik pijanec, da je vse zapil, kar je imel; Anton Mišič, ki je imel hišo poleg stare gimnazije, kjer je danes gospodar Vodnik; Jernej Knafelic iz Škerjanč in Janez Kresal iz Globodola. Pa pogejmo, kako jih je v tako imenovanem »Godčevskem haimatčinu« označil Može sam:

ANTON SMON — ta je bil velik baron, nograd na vrh Gorjance, zato je tak velik pijanec, njuje pa s koz ob cest, kašča pa na sred plača v mest.

ANTON MIŠIČ — ta je tud en tak kalon. Ma take vol (= podgane), da grejo vsako jutro po volaj, hiša pa glih pr šil, zato ima zmerom polno dreka okul.

Moramo reči, da je imel godec Može dober nos, če je že poprej pripravil verz, s katerim je ob silpal na ohceti nevestino mater, nevesto, ženinovega očeta in ženina.

Nevestini materj Ani so bili namenjeni mile verzki:

Tam na Goriški vas se živi za špas, je vina in kruha dost. Ta stara Topolučarica je bila dobra kuharica, po ohceti le kuhala. Pa vsi svatje so veseli bili ki so sladko vince pili in mastno prato žčili.

Nevesta je bila pošteno, energično dekle:

TA TRET JE BIL KNAFELO JURIJ, ta je tud en tak strle, ma v hiš polno grilov in stenic.

TA ČERT JE BIL KRESAL JANEZ, ta je pa štrdar in Hmeljnik, pr listmu črnu biki;

zdel je tresji klas, zato pa ma zdel bikov glas (glas kos bik, ker je igral na bas — trubco).

Zdel ste pa silat od nas, kako smo vsi bogat, kolko ma kater blaga, sej vsi vidite, da ga noben nič nima.

(Povedal Franc Misjak, 1953)

Ker je Može sam sebi priznaveč, mu dodajmo opis sam: bil je suhe, visoke postave, siromasen kajžar; imel je veliko otrok, pa so mu vsi pomirli v rani mladosti, vednoma za jetiko; kljub vsej družinski tragiki pa je ljubil vino, pesem, družbo in zabavo prav do zadnjih let. Služil si je kruh z igranjem po gostinah, sejnih, ohceti in pri pogrebih ter več let godel tudi pri novomeški godbi. Ze iz obraza mu je sevala šegavost in dolenjska hudomušnost.

Slovenska pesem - naš zaklad

Nevsakdanje, pa zato toliko bolj prisrčno in iskreno presenečenje je pripravil v nedeljo popoldne grafični pevski zbor »JOZE MOSKRIČ« — DPD Svoboda Ljubljana-Center — s koncertom slovenskih narodnih in umetnih pesmi v Kostanjevici. Zbor, ki ga sestavljajo predvsem ljubljanski grafični delavci, je na nedeljskem gostovanju potrdil svoj priznanj zvev. Pod vodstvom dirigenta prof. Slavka Miheličiča je zapel 21 pesmi in za vsako požel hvalečen aplavz številih poslušalcev, ki so napolnilo dvorano Doma kulture v Kostanjevici. Hud nraz je bil menda kriv, da ni pršlo še več ljudi, prav pa je bilo, da je bilo med poslušalci tolikšno število mladine, ki željno sprejema vase kulturne dobrine in jih bo nekeč dajala tudi drugim.

Teško je reči, kaj je ljudem najbolj ugajalo na koncertu. Ubrsnot pevecv, ki se enotna v finessah in v barvitosti glasov ter prihaja zlasti do izraza v zahtevnih umetnih pesmih, priča o vztrajnem in uspešnem delu zbora, ki ga s prizadevnostjo še vrsto let vodi prof. Slavko Miheličič. Zbor nudi zato z vsako pesmijo svojevrsten užitek, ki bi ga morda lahko označili takole: enovitost, izbrusnost, visoka pevška kultura in precizno podajanje. Zlasti so poslušalci nagradili pevce za Mirkovo Kolo. Prebivčevo Moja kosa je križavna in solist Lampiča, Istreko narodno in Miheličičevo Po gorah vmi, se bleska. Prav tako so z dolgotrajnim aplavzom nagradili solistko Olga Jež, ki je posebno ugajala v zagorski Dremle mi

se, dremle in s prijetnim glasom zapela solo v Pregljevji Oj če prebudi se. To lahko trdimo tudi za duet Ko pitčica na tujje gre, ki sta ga zapeli Olga Kostanjevici in Sanda Skarza. Presenečenje je bil nastop 10-letnega Boža Miheličiča, učenca 3. r. osnovne šole, ki je ob spremljavi očeta odlično zaigral violinisti solo Andantno F. Stančić in Czardas V. Montija. Z navdušenim aplavzom so vsi, zlasti pa mladina, toplo pozdravili mnogo obetajčnega mladega violinista, kostanjeviške žene pa so mu po koncertu izročile tudi majhno darilce.

Po zadnji pesmi se je pevčen, dirigentu in družstvu zahvalil za oblake in lep umetniški užitek Jože Jankovič v imenu Prosvetnega društva Ljube Košak, v imenu pionirjev

osnovne šole in nižje gimnazije dijakinja, v imenu OBLO in organizacij v mestu pa Ludvik Metelko, ki so izročili zboru tudi darila. Zbrane prebivčevce Kostanjevici je nato pozdravil predsednik društva »Jože Moskrič« tovaršji Janez Komur in opisal v strnjenih besedah 30-letno plodno delovanje društva, ki je poneslo slovensko pesem že v mnoge domače in tuje kraje. Apelinjal je na obrano mladino, naj goji lepo slovensko pesem; naš največji zaklad in dokument naše kulture.

Zvečer so petci zapeli nekaj pesmi tudi v dvorani v Podbočju, ponosni pa so se vrnili domov s prijetno zavestjo, da so v skupnem kulturnem poslanstvu dali tudi Dolenjski del svoje umetnosti.

Dramatski tečaj v Metliki

V soboto 4. februarja se je začel v Metliki dramatski tečaj. Doslej je pripravilo okrog 25 udeležencev, predvsem učiteljev in študentov, ki se hočejo v svojem dramatskem delu izpopolniti ali pa vsaj dobiti osnovna navodila za delo z odrskimi igrami.

Na tečaju, ki ga prireja prosvetno društvo »Janez Marenčič« v Metliki, bodo udeleženci dobili kratak pregled zgodovine odrske umetnosti in se seznanili s posebnostmi in slogom različnih vrst dramskega dela. Naročite na naš list može in fante, ki služijo vojaški rok v JLA!

iz režijo, odrskim jezikom, scenarjio in igranjem. Tečajniki bodo tudi naštrdarili enodeljanske ali dejanje iz katere drame. Predavatelj so iz Novega mesta, Metlike in Ljubljane. Tečaj bo ob sobotah dopoldne in včasih tudi zvečer ter ob nedeljah dopoldne. Stroške tečaja nosi Svet za prosveto in kulturno občinskega ljudskega odbora v Metliki in Svet Svobod in prosvetnih društev okrajja Novo mesto. Za to dobe tečajniki brezplačno hranjo in stanovanje.

Upati smemo, da bo vsem trem prosvetnim društvom v metliški občini kakor tudi ostalim igralskim društvom po vaseh ta tečaj precej koristil, saj so bili do zdaj mnogi amaterski režiserji in prevet navezanci na svoje slučajno znanje in izkušnje.

Vse pila je, pelo, bilo je veselo. Se mešnar ženav! je pjesaj ko davi.

Naklemlji ghašto Mica v nevesto in tolestea ženina vpregli so v voz, vrlila sta ploh in orala sta cesto, brez kriča nevesta; ženin pa bos. Družica device okornih nožle debela v luhezni cvetnih in he. Podvezanih kril in lasnih krivulj so snrla dva venca črna, čuhil. Ma kurtozo huj je sdat stareka. Natožil je prišnega, ružnega vina zakoncema mladima v slava in fast. Z zastavljenim glasom se to je povedal

da, sveta družina do konca naj dni. Noža postava zvezala ju ni. Je kurent van sredi zakonske ženi. Zevan pa klike obza je nakrambih in srcalet trehšček v prelestja drugu

da rad bi pristuhni šepetu poročne noči... Krahaj se je gromki vzegajal po vseh

da žul se niso harmonika glas. Pržit po zraku so hobi in ženci, cvetisti na raznih nečal so lancel. Prizori tako so vprsk za vretiti, s svatje so peli, pjesali in oti. Županova huj je doma te nastala, do vrdlem predustu je deto »veta«

Bilo je to takrat v predpustnih dneih, ko godce je vaški pisal na meh.

Kurent

Bilo je to takrat v predpustnih dneih, ko godce vaški pisal je na meh.

Vse vknj, je vknj, zapana vas. Da kurenta huj je sdat stareka. Vseh pustnih sem je dānes dan, po stari ket — vsi na plan! Kdor misli pa da ni za rabo, naj le doma bo s svoje babo. Mi vsi pa gremo kar naprej in vrlkama luhaj, luhaj! Nam ljubši hobi so, potica, kot pusta, mirana pepelnica.

Vse pila je, pelo, bilo je veselo. Se mešnar ženav! je pjesaj ko davi.

Naklemlji ghašto Mica v nevesto in tolestea ženina vpregli so v voz, vrlila sta ploh in orala sta cesto, brez kriča nevesta; ženin pa bos. Družica device okornih nožle debela v luhezni cvetnih in he. Podvezanih kril in lasnih krivulj so snrla dva venca črna, čuhil. Ma kurtozo huj je sdat stareka. Natožil je prišnega, ružnega vina zakoncema mladima v slava in fast. Z zastavljenim glasom se to je povedal

da, sveta družina do konca naj dni. Noža postava zvezala ju ni. Je kurent van sredi zakonske ženi. Zevan pa klike obza je nakrambih in srcalet trehšček v prelestja drugu

da rad bi pristuhni šepetu poročne noči... Krahaj se je gromki vzegajal po vseh

da žul se niso harmonika glas. Pržit po zraku so hobi in ženci, cvetisti na raznih nečal so lancel. Prizori tako so vprsk za vretiti, s svatje so peli, pjesali in oti. Županova huj je doma te nastala, do vrdlem predustu je deto »veta«

Bilo je to takrat v predpustnih dneih, ko godce je vaški pisal na meh.

ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA

Bliža se okrajna skupščina Sveta delavske prosvetnih društev Svobod in prosvetnih društev. Na skupščini bomo razpravljali o sklepih Izrednega kongresa prosvetnih društev Slovenije, ki je bil od 22. do 23. oktobra lani na Jesenicah.

Ti sklepi so nam postavili marsikatero vprašanje ljudsko-prosvetne dejavnosti in drugarino tuč, kakor smo ga bili vajeni gledati doslej. Ne samo glede organizacijskih oblik, ki koncem koncev niso tako važne, če je vsebina pravilna, pač pa glede našega dela v društvih in višjih organizacijskih oblikah. Teh vprašanj je vse polno in jih mislim do naše skupščine dobro obdelati, da se bomo o njih temeljito porogovorili in sprejeli sklepe za nadaljnje delo.

Najvažnejši sklep Jeseniškega kongresa je bil, da se dvojno vodstvo naših delavskih prosvetnih društev v ostalih prosvetnih društvih združi pod eno enotno vodstvo, ki bo znalo po svojih društvenih vzgajati in vzgojiti v socialističnem duhu vse svoje člane, pa naj bodo delavci, intelektualci ali pa kmetje. Seveda ne smemo pozabiti na porebnosti, ki jih imajo društva v mestih, delavskih naseljih ali po vaseh. Prav iz vseh teh posebnosti moramo iskati prijeme, ki nas bodo privedli do začelnega smotra — da vzgojimo humanega, socialističnega človeka.

Izobraževanje — najvažnejša dejavnost društev

Zdaj imamo Zvezo Svobod in prosvetnih društev, katere sedež je v Ljubljani. Prejšnja zveza Svobod steer ni imela okrajnih vodstev, toda z današnjim stanjem, ko so se strnila vsa prosvetna društva, je tudi ta zunanja oblika potrebna. Vendar okrajna vodstva ne bodo več administrativna vodstva, temveč je posevotalno oziroma pomožni svet društev v okrajju, ki bi naj v glavnem le usmerjal politično delo društev in jim pomagal v materialnih ozirih, v kolikor bi jim občine ne mogle. Okrajni Sveti Zveze Svobod in prosvetnih društev bodo potemtakem je močna politično prosvetna vodstva za vzgojo in izobrazbo članov v

duhu socialističnega humanizma. Prav gotovo je, da bodo društva še vedno gollja amatersko umetniško udejstvovanje, da bodo društva še vedno imela svoje dramske, pevške, godbene, lutkovne sekcije itd., da pa bo morala biti njihova glavnata naloga izobraževanje in vzgoja, t.j. knjižnice, predavanja, klubi, tečajji itd. Za vso to dejavnost bo Svet okrajja vedno lahko skliceval strokovnjake za dramatik, petje, godbo itd. in jih pravilno usmerjal.

Voljene člane sveta je treba popolnoma ločiti od administracije, če je ta sploh potrebna, kajti statistično delo in dovoljevanje posameznih prireditelj itd. kar potrebuje organi državne uprave in predstavniška telesa, naj vodijo ti organi sami. Ostale zadeve, kakor so izposojevalnica iger, kostumov, godbenega li. pevškega materiala, pripomočkov za ljudsko univerzo, potujoče kino, pa naj postanejo nekak kulturno-prosvetni servis, ki bo ustrezal potrebam prosvetnih društev po izobrazbi in prosvetljenju svojih članov. Zakaj bi se naj vse to, kar je bilo sestavni del prosvetne dejavnosti, oddvojilo od Sveta Svobod in prosvetnih društev okrajja? Prav zato, ker so prav te, lahko bi rekli komercialne oziroma trgovske zadeve, ovirale okrajnemu odboru Ljudske prosvete razmah v njegovem glavnem delu t.j. vodenju društev pri izobraževanju širokih plasti ljudskih množic.

Občinski svet Svobod in prosvetnih društev

Če bi šli po točni obliki upravnih enot, bi morali zdaj govoriti tudi o občinski zvezi

oziroma o občinskem svetu Zveze Svobod in prosvetnih društev. Po nekaterih občinah so se pokazale občasne potrebe po sestavljanju predstavnikov vseh društev v občini. Posebno se je to pokazalo za občinske praznike, za razne lokalne prireditve, razstave itd. Ponekod so pokazali ti občinski sveti precejšnje uspehe, zlasti tam, kjer niso dušili samostojnosti in družbeno politične odgovornosti društev, ponekod pa se je pokazalo, da bi bilo bolje prepuščiti to nalogo močnim društvom, ki bi mala društva vodila. Eno pa vendarle drži. Povezana društva veliko lažje rešujejo vprašanja izobrazbe in vzgoje ljudstva v okviru občine in jih predlagajo občinskemu svetu za prosveto in kulturo. Tu je vključeno tudi vprašanje dotiranja društev za knjižnice, tečajje itd. ter za vzdrževanje in tudi graditev novih prosvetnih domov.

To zadnje sem omenil zato, ker so največje težave društev finance. Za delo, pa najsi bo to na področju vzgoje in izobrazbe ali pa na amatersko umetniškem udejstvovanju, so potrebni prostori. Teh pa ni ali pa so v rokah vseh drugih, samo ne tistih, ki bi radi pospeševali izobrazbo in vzgojo in jo posredovali delovnemu človeku. Čas za vse to je v zimskem času in takrat je potrebna kurjava, razsvetljava, čiščenje itd. Potrebni so torej dohodki, ki pa jih društvo nima in se mora končno začeti k takozvanim blagajniškim komadom.

O vsem tem se bomo morali pogovoriti na skupščini, ki naj opozori na vsa vprašanja, da bomo lahko izvršili sklepe, po katerih bodo vsa društva lažje delala.

Jože Zamljen

ZANIMIVOSTI

Liški skopuh

V neki vasi blizu Plitviških jezer, živi po vsej Liki znani skopuh Mirkela Končan. Njegovo posestvo je vredno skoraj dva milijona, pol milijona zlovin pa vedno nosi pri sebi v nogavici. Možek je strašno skop. Spi v leseni kočici, na postelji od desek, brez blazine in slaminjače. Jé samo kruh in

krompir. Enkrat na leto si obale novo perilo, vedno na Novog leta dan. Brlje se petkrat letno, zas nikoli ne postriže, Očrnil se ni, kajti »čemu bi s kōm delil s težavo pridobljeno premoženje, je rekel. Star je šestdeset let.

Dober zgled za naše deželane

Obiski rnenih predavanj ali tečajev na deželi so včasih prav slabi. Saj bi šel, pa je do tja tako daleč, slišimo veliko izgovorov, čeprav ima morda od doma do kraja predavanja komaj pol ure. V Velikem Sestu pri Požarevcu pa živi kmet Radoslav Petkovič, ki dvakrat na teden prepešač — 40 kilometrov, da posluša predavanja v Glasbeni šoli.

Nepotrebno delo

Humorist Mark Twain je šel na sprehod v okolico mesta. Pride blizu pokopališča, pa vidne nekje ljudi, kako merijo. »Kaj pa počnete? jih vpraša. »Merimo, ker bomo postavili ograjo okrog pokopališča.« »To je neumno in nepotrebno delo,« pravi Twain. »Zakaj nepotrebno?« »No — tisti, ki so notri, ne morejo ven; tisti, ki so zunaj pa tudi ne silijo notri.«

OKROGLE

OH, TA MODA

»No, Spela, kako je bilo na zadnjem koncertu v Unioni?« »Grozno, ti poveim! Vsi, da je imela ena prav tako obleko kot jaz!«

VZGOJITEJ!

»Mojster Krpač, ali je res, da pretepaste svoje vajence?« »Res, tovariši inšpektor, ampak z najboljšim namenom: pobje naj čutijo, kako je to, da potem ko bodo mojstri, kaj takega ne bodo počeli! ...«

ZENINI NA ABECEDO

»Provi zaročenc vaše bčere je bil Aleksi, ne?« »Da.« »Drugi Božo, se mi zditi.« »Da.« »Sedanji je Cene, če se ne motim?« »Res je.« »No, nekaj časa bo še trajalo, da bo prišla do konca abecedo...«

DOBRA PONUDBA

»Poslušaj, dragica: če bi te ljubi bil zelo bogat pa zelo pramočen možki, ali bi ga ti lahko ljubila?« »Joj, srček, kako si me presemetil s svojo poročno ponudbo bo...«

SOCIALEN ČLOVEK

»Veš, jaz doslej je nisem upon rabol nobenega zdravnika, čeprav sem socialno zavarovan.«

LOVSKA

»V Evropi se doslej nisem ukvarjal z lovom. Lovil sem samo tigro po Turčiji.« »Saj v Turčiji ni tigrov!« »Čakajte, sem vam pozabil povedati: res jih ni, ker sem jaz vse postrelil.«

Velika MASKERADA v Novem mestu

V soboto, 11. februarja v Domu JLA — Ples — Bife — Nagradno izebanje najlepših in najoriginalnejših mask.

Vabi TVD PARTIZAN Novo mesto

Priprave na kurentovanje v Ribnici

Menda je praznovanje pusta v Ribnici največji »spraznik« v letu. Saj imajo celo poseben pripravljani pustni odbor, ki ga bomo mi imenovali kar »Društvo prijateljev Kurenta«.

Sedaj pa bomo za kratek čas prispevali seji odbora Društva prijateljev Kurenta. Ta se je sestala sprito prihoda in smrti Kurenta. Tu vidimo predsednika društva, njegovega podpredsednika, tajnika, blagajnika in druge znamenite osebe: zastopnika za poizvevo, zastopnika za elektrifikacijo in eksa, Nobelovega nagajenja za prekomerno popivanje, poleg njega zastopnika

bliznjem prihodu Kurenta, o njegovi smrti ter o organizaciji njegovega pogreba. Tu se je razvila krajša polemika, kje naj bo Kurent skopčan. Podpredsednik je namreč vrtnjak, naj se Kurent pokopuje v Gorenji vasi, kjer je sam doma, in stroške hišnih lastnikov in najemnikov. Ko pa je prišlo do glasovanja, je s predlogom pogorel, ker v Gorenji vasi nimajo vode niti zidanega mostu, kakor v Ribnici. Pogreb bo torej v Ribnici na sta zidanem mostu. O tej točki se je razvila prava vinska debata, ki je trajala do pozne ure.

Da si ne bo kdo vso stvar preveč resno vzela, srul Gorinje smo povzeli iz korespondence organizatorjev vsakoblene kurentovanja v Ribnici, ki je po svoji posebnosti znano drugič naokrog in ob času ceremonij Kurentovega pogreba privablja veliko ljudi v Ribnico. Naj omenimo še to posebnost, da še nekaj dni pred pogrebom Kurenta naznanja Ribničanom v šudovito uniformo oblesčen možak z velikim zvoncev (buzovcem), ki ga mora prenašati z obema rokama, veliko dejanje — potreba Kurenta.

Pridite tudi vi v Ribnico ob času pusta in naznanite se boste do solz, ko bodo Ribničani pokopavali svojega Kurenta!

Do ponedeljka: 2764 novih naročnikov

V zadnjem tednu se je (do vključno 6. januarja) naročilo na Dolenjski list še 145 novih naročnikov, tako da znaša število vseh novih naročnikov od 1. decembra 1953 dalje že 2764. Priporočite naš tednik znancem in prijateljem, ki živijo v drugih krajih Slovenije ali v naših drugih republikah, predvsem pa svetujte nasosedem, da si tist naročijo Počljite ga fantom, ki so pri vstakih, ali na pripravite presenečenje sorodnikom — Dolenjecem in tujtini in jim naročite domači časopis.

